

ADVIES
VAN 22 MEI 2019
OVER DE STARTNOTA GEWESTELIJK RUP
VENTILUS

INHOUD

I.	SITUERING	1
II.	ALGEMENE BEOORDELING	1
III.	DOELSTELLINGEN VAN HET RUP	2
IV.	RUIMTELIJK PROCES	2
V.	RUIMTELIJKE PLANNINGSPRINCIPES	3
VI.	MILDERENDE MAATREGELEN EN FLANKEREND BELEID	4

I. SITUERING

1. SARO ontving op 26 april 2019 een adviesvraag van minister Koen Van den Heuvel over de startnota en de procesnota bij het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Ventilus'.¹ Met voorliggend advies, goedgekeurd door de raad op 22 mei 2019 komt de raad tegemoet aan de vooropgestelde adviestermijn van 60 dagen.
2. De doelstelling van het ruimtelijk uitvoeringsplan is de vereiste planologische basis te creëren voor de realisatie van een aantal noodzakelijke ontwikkelingen van het hoogspanningsnet in West-Vlaanderen in functie van de energietransitie. Daarbij wordt optimaal rekening gehouden met het bestaande juridische en beleidsmatige kader en de omgeving.

Alle alternatieven die zullen onderzocht worden, moeten cumulatief voldoen aan de volgende doelstellingen:²

- a. het aan land aansluiten van hernieuwbare energie van nieuwe offshore windparken op het 380 kV-net,
- b. het realiseren van een robuust net door een hoogspanningsverbinding van 6 GW tussen de Stevin-as en het hoogspanningsstation te Avelgem,
- c. het realiseren van onthaalcapaciteit voor nieuwe onshore energieproductie in West-Vlaanderen,
- d. het creëren van de aansluitingsmogelijkheid van een tweede onderzeese verbinding met het buitenland (Verenigd Koninkrijk) waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de verdere integratie van een Europese elektriciteitsmarkt,
- e. de optimale vervanging van de 150 kV-verbinding Slijkens (Oostende)-Brugge-Waggelwater,
- f. en de versterking van de bevoorradingszekerheid van de regio Izegem.

II. ALGEMENE BEOORDELING

3. SARO adviseert de startnota en de procesnota voor het gewestelijk RUP 'Ventilus' gunstig uitgaande van volgende strategische vaststellingen:
 - a. De raad ondersteunt de doelstellingen van voorliggend gewestelijk RUP (zie deel III van dit advies).
 - b. De raad ondersteunt de kwaliteit van voorliggende startnota alsook van het opgestarte planningsproces (deel IV).
 - c. De raad vindt het positief dat de startnota maximaal uitgaat van de ruimtelijke planningsprincipes van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (deel V).

¹ http://doc.ruimtevlaanderen.be/GRUP/00450/00513_00001/data/RUP_02000_212_00513_00001_SN_ST.pdf

² Startnota pag. 15

- d. De raad waardeert dat de startnota ruim aandacht heeft voor de geplande uitwerking van milderende maatregelen en van een flankerend beleid (deel VI).
- e. Niettemin merkt SARO op dat het geplande Ventilus-project onmiskenbaar belangrijke ruimtelijke en landschappelijke implicaties voor gevolg heeft. Zowel de bouw van nieuwe stations als de aanleg van nieuwe bovengrondse verbindingen zal bijkomend ruimtebeslag vergen en landschappelijke effecten genereren.

III. DOELSTELLINGEN VAN HET RUP

- 4. Energietransitie. De raad vindt het positief dat de doelstellingen van voorliggend gewestelijk RUP aansluiten bij recente beleidsontwikkelingen op Vlaams, federaal en Europees niveau. Een aanpassing van de energie-infrastructuur in Vlaanderen is noodzakelijk om de bevoorradsingszekerheid te garanderen, het aandeel hernieuwbare energie te verhogen en een Europese energiemarkt te faciliteren.

Zoals de startnota (pag. 8) terecht stelt wordt de ontwikkeling van het Belgische elektriciteitsnet gestuurd door het Europese klimaatbeleid. Dat stelt tegen 2050 een quasi volledige decarbonisering van de elektriciteitssector voorop via de massale integratie van hernieuwbare energiebronnen zoals zon en wind. De evolutie naar een duurzaam en Europees geïntegreerd energiesysteem is niet zonder gevolgen voor het transmissienet. Om maximaal te kunnen inspelen op de snelle veranderingen, is een aangepaste netconfiguratie nodig.

De startnota licht verder toe dat door het historische ontbreken van grote productie-eenheden en de beperkte aanwezigheid van grote verbruikers, er in West-Vlaanderen nauwelijks nood was aan een hoogspanningsnetwerk op 380 kV. Die situatie is ondertussen drastisch veranderd. De aanwezigheid van grote verbruikers is toegenomen, de decentrale productie in West-Vlaanderen is gegroeid en de productie van offshore windenergie in de Noordzee is exponentieel gestegen. Het afgelopen decennium heeft de start van de energietransitie reeds geleid tot de bouw van de 380 kV-verbinding van Zomergem naar Zeebrugge (Stevin-project), de bouw van een eerste elektriciteitsinterconnectie met het Verenigd Koninkrijk (Nemo Link-project) en de bouw van een hoogspanningsnet op zee.

- 5. Transitie energie-infrastructuur. De raad ondersteunt de doelstelling van voorliggend gewestelijk RUP met name het creëren van de vereiste planologische basis voor de realisatie van een aantal noodzakelijke ontwikkelingen van het hoogspanningsnet in West-Vlaanderen in functie van de energietransitie.

Het betreft het aan land aansluiten van nieuwe offshore windparken op het 380 kV-net alsook het creëren van aansluitingsmogelijkheid van een tweede onderzeese verbinding met het buitenland (Verenigd Koninkrijk).

De raad ondersteunt tevens de ambitie om een robuust net te ontwikkelen, de onthaalcapaciteit voor nieuwe onshore energieproductie in West-Vlaanderen te realiseren alsook de vervanging van de 150 kV-verbinding Slijkens (Oostende)-Brugge-Waggelwater.

Een laatste waardevolle doelstelling betreft het versterken van de bevoorradsingszekerheid van de regio Izegem.

Volledigheidshalve wenst de raad ook het belang te benadrukken van energieopslag. Uitgaande van de startnota heeft de raad begrepen dat dit mogelijks zal worden meegenomen bij de realisatie van een tweede fase van het Modular Offshore Grid .

IV. RUIMTELIJK PROCES

- 6. Volwaardig planproces. De raad vindt het positief dat voor de uitwerking en begeleiding van dit

plan verschillende overlegstructuren werden opgericht met name een planteam, een uitgebreid planteam en een actorenoverleg.

De procesnota benadrukt dat het planteam instaat voor de voortgang van het geïntegreerde planningsproces. Het planteam neemt de globale verantwoordelijkheid voor het planproces op zich zoals: uiteenzetten van het planvoornemen, begeleiden van de onderzoeken, overleg, organiseren van het openbaar onderzoek en participatiemomenten, integreren van de tussentijdse resultaten in het planningsproces, opmaken van documenten en verslagen met verwerking van opmerkingen en bezwaren, continue kwaliteitsbewaking.

De raad ondersteunt tevens dat voorzien is in een uitgebreid planteam waarbinnen diverse agentschappen zijn vertegenwoordigd (o.a. agentschap Onroerend Erfgoed, het agentschap Natuur en Bos, agentschap Maritieme Toegang en Kust, Vlaamse Milieumaatschappij, enz.)

Het planbegeleidingsteam is het forum voor middenveldorganisaties, aangevuld met de VLM als vertegenwoordiger voor het thema "landschap". Het planbegeleidingsteam wordt voorgezeten door de gouverneur van West-Vlaanderen en omvat daarnaast mensen met expertise uit de milieubewegingen, werkgeversorganisaties en landbouworganisaties.

Daarnaast is ook een werkgroep 'lokale besturen' voorzien die eveneens wordt voorgezeten door de gouverneur van West-Vlaanderen.

V. RUIMTELIJKE PLANNINGSPRINCIPES

7. RSV-principes. De raad vindt het positief dat de startnota ruim aandacht besteedt en invulling geeft aan volgende ruimtelijke planningsprincipes:
 - a. bundeling,
 - b. efficiënt ruimtegebruik en
 - c. standstillprincipe.

Zoals de startnota terecht stelt: 'Gelet op de belangrijke ruimtelijke en landschappelijke gevolgen, dient te worden gestreefd naar het maximaal vrijwaren van de open ruimte, het maximaal clusteren en bundelen van nieuwe infrastructuur met bestaande infrastructuur (bestaande hoogspanningslijnen en andere bestaande infrastructuur zoals wegen en waterwegen), het maximaal inzetten van zones met een harde bestemming (industrialzones, zones voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut) en het maximaal reduceren van nieuwe grondinname.'

8. Bundeling. Het RSV gaat uit van het principe om nieuwe hoogspanningslijnen zo veel mogelijk te bundelen met bestaande infrastructuur. De raad vindt het positief dat dit principe maximaal wordt nagestreefd in voorliggend gewestelijk RUP.

Voor het realiseren van nieuwe hoogspanningsverbindingen worden de ruimtelijke principes uit het RSV toegepast, waarbij een onderscheid wordt gemaakt in: het versterken van bestaande lijnen, het bundelen met bestaande lijnvormige structuren (bestaande hoogspanningslijnen, autostrades, grote waterlopen ...), het niet uitbreiden van de totale lengte van het bovengrondse net en het bundelen van functies.

Binnen het studiegebied zijn er twee zones waar bestaande lijnen versterkt kunnen worden. Voor de bestaande 150 kV-lijn van Brugge Waggelwater tot in Zedelgem en de bestaande 380 kV-verbinding tussen Izegem en Avelgem zal het plan worden uitgevoerd met een minimale aanpassing van de bestaande toestand.

Om de ruimtelijke impact van nieuwe elektriciteitslijnen zo veel mogelijk te beperken wordt in de startnota een bundeling met lijninfrastructuren van Vlaams niveau vooropgesteld. De hoogspanningslijnen en infrastructuren binnen het studiegebied waarmee gebundeld kan worden zijn: de bestaande 380 kV-verbinding tussen Stevin en Gezelle, de E40, de E403, het kanaal van

Gent naar Oostende en het kanaal Roeselare-Leie.

Voor de nieuwe verbinding met het VK (Nautilus) zal een bundeling gebeuren met de kabels die eerder zullen gerealiseerd worden vanuit de offshore windparken.

9. Efficiënt ruimtegebruik. De startnota zet ook in op een efficiënt ruimtegebruik en dit onder meer door de oplossingen toekomstgericht te ontwerpen, door maximaal gebruik te maken van bestaande hoogspanningsinfrastructuur en door de totale hoeveelheid nieuwe hoogspanningsinfrastructuur zo beperkt mogelijk te houden.
10. Standstillprincipe. En ten slotte wenst de raad het belang te benadrukken van het standstill-principe inzake de lengte van het bovengrondse hoogspanningsnet. Dat is van toepassing op het niveau van Vlaanderen.

Zo voorziet het plan onder meer in de combinatie van het principe van bundeling met het standstillprincipe. Gezien het mogelijk is om 150kV-verbindingen ondergronds aan te leggen, wordt uitgegaan van een hergebruik van de tracés van de 150kV-lijnen waarbij de 150kV-lijnen vervangen zullen worden door 150kV-kabelverbindingen.

Evenwel heeft ook de aanleg van nieuwe of bijkomende ondergrondse verbindingen belangrijke ruimtelijke gevolgen die in rekening moeten worden gebracht. Het aanleggen van ondergrondse verbindingen gaat gepaard met ruimtebeslag tijdens de aanlegfase, aanzienlijke sleufbreedtes en bijkomende infrastructuur (tussenstations, inspectieputten, ...) in de open ruimte.

VI. MILDERENDE MAATREGELEN EN FLANKEREND BELEID

11. Flankerende maatregelen. De startnota (pag. 15) benadrukt dat het realiseren van de doelstellingen van voorliggend gewestelijk RUP lokaal een grote impact kan hebben in West-Vlaanderen en stelt: *'Daarom is het nodig in het GRUP ook een kader te scheppen voor het realiseren van flankerende maatregelen. Dat kunnen zowel flankerende maatregelen zijn om de leefbaarheid van bepaalde gebieden te verhogen, als maatregelen om de gebiedsinpassing van het planvoornemen te bevorderen.'*

De aanleg van het voorziene netwerk heeft naast directe grondinname ook verstoring, hinder en gebruiksbependingen voor gevolg. Om die reden moet ook in een flankerend beleid worden voorzien voor getroffen eigenaars en gebruikers.

12. Milderende maatregelen. Ten slotte wenst de raad ook het belang te benadrukken van een volwaardige plan-MER. Zoals de startnota stelt zal in de fase van het ontwerp-MER het onderzoek uitgevoerd worden zoals beschreven in de startnota/scopingsnota. Er werden verschillende varianten afgebakend.

In een eerste fase van het milieueffectenonderzoek zal onderzocht worden of er zich in verschillende onderzoekzones/corridors kwetsbare locaties bevinden waar (aanzienlijk) negatieve effecten kunnen optreden. Op basis van de resultaten uit fase 1 zal er een (of meerdere) tracévoorstellen worden uitgewerkt. Daarna zullen in fase 2 de mogelijke milieueffecten van de specifieke tracévoorstellen worden besproken en beoordeeld.

In een laatste fase van de milieubeoordeling zullen alle maatregelen uit fase 2 die ruimtelijk kunnen doorvertaald worden, ingepast worden in het GRUP (iteratief proces). Fase 3 bestaat er dan uit om alle resterende effecten (waarvoor er dus geen maatregelen voorgesteld/beschikbaar zijn die ruimtelijk kunnen doorvertaald worden), weer te geven per tracévoorstel.